

Claus Rønlevs bibliotek

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine mange tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

A. FIBIGER

VILHELM BECK

**NOGLE STREJFLYS OG ERINDRINGER
I ANLEDNING AF 20-AARSDAGEN FOR
HANS DØD**

O. LOHSE — KØBENHAVN 1922
FØR NORGE: LUTHERSTIFTELSENS BOGHADEL
KRISTIANIA

VILHELM BECK

A. FIBIGER

VILHELM BECK

NOGLE STREJFLYS OG ERINDRINGER
I ANLEDNING AF 20-AARSDAGEN FOR
HANS DØD

O. LOHSE — KØBENHAVN 1922
FOR NORGE: LUTHERSTIFTELSENS BOGHADEL
KRISTIANIA

MINDER FRA ØRSLØV KIRKE

Af Pastor A. Fibiger.

Melodi af J. P. E. Hartmann.

Her, hvor under Kirkebue
mægtigt Ordet lød,
her, hvor Aandens hvide Due
daled ned med hellig Lue,
Pinseaandens Glød, —
her han én Gang, klædt i Kjolen,
Herrens Præstedragt,
stod i Aandens Kraft paa Stolen,
uden Leflen, uden Bolen,
vidned klart om Naadesolen:
Jesu Kærlighed og Magt.

Hist ved Fonten Aanden svæved
over Daabens Hav, —
hist ved Altret Øje hæved
sig til Ham, som én Gang bæved,
pint til Kors og Grav.
Begge Steder stod den kære
som Husholder tro!
Fryded sig de smaa at bære,
fryded sig de trætte nære,
ydmygt Haand og Mund at være
i Guds Sakramenter tro.

.

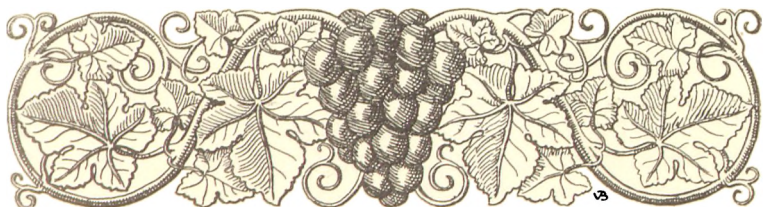
Her han selv for sidste Sinde
 var sin Herres Gæst,
 Jesu Kors og Død til Minde
 kom han hid for Kraft at vinde,
 hvilte Herren næst.
 Træt og svag, men frelst fra Nøden
 lød for sidste Gang:
 „Brødre, vær blot tro til Døden,
 Livsens Krone efter Møden
 vinker os som Morgenrøden!“
 — Sidste Ord har stærkest Klang!

Tystnet er nu Aandesuset
 fra det stærke Ord, —
 djærve Kraft, som Hjertet hused,
 lune Smil, som Læben krused,
 sunket brat i Jord!
 Dog hans Billed end vi gemme
 med de kendte Træk,
 og en Genklang af hans Stemme
 end i Hjertet vi fornemme.
 Aldrig Herrens Folk vil glemme,
 hvad Han gav i *Vilhelm Beck*.

Ovenstaaende Digt blev forfattet til Mindesmærkets Afsløring paa To-Aars
 Dagen efter Vilh. Becks Død. Det var oprindelig Tanken, at det skulde være
 sunget i Kirken; men Planen maatte opgives paa Grund af den ukendte og
 vanskelige, men iøvrigt saare skønne Melodi, som er fra Hartmanns Univer-
 sitetskantate i Anledning af Kong Christian IX's Fødselsdag.

Mindestøtten paa Vilh. Becks Grav paa Ørslev Kirkegaard.

VILHELM BECK

FØDT DEN 30. DECEMBER 1829

DØD DEN 29. SEPTEMBER 1901

Af Sognepræst A. Fibiger.

Min første personlige Erindring om Vilh. Beck angaar kun i højst uegentlig Forstand ham selv.

I sine „Livserindringer“ omtaler *Vilh. Beck* saavel min Morbroder, Godsejer *Johan de Neergaard*, Fannerup, senere Svaløf i Skaane, som mine Forældre, der ejede Sjørupgaard i Nimtofte Sogn.

Han skriver (Side 99): „Paa Fannerupgaard i Annekset boede Familien *Neergaard*, hos hvem Guds Ord ogsaa tidligt fik Indgang. De bo nu i Sverige, men det gamle Venskab er usvækket. Et Par Gange har jeg besøgt dem der og prædikeret i deres Kirke. — Familien *Fibiger* i Nabsognet besøgte ogsaa jævnligt Ørum Kirke; de bo nu i København, og en Søn er nu en virksom Præst i København.“

Vilh. Beck var den Gang Præst i Ørum-Ginnerup (fra 1866—1874), og jeg var kun 6 Aar gammel, da han blev forflyttet til Ørsløv. Jeg bevarer dog en Erindring fra hans Ophold i Ørum. Der var om Søndagen, naar mine

Forældre kørte over til Gudstjeneste i Ørum, samlet ikke saa faa af alle Slags Vogne, som stod paa Rad i Præstegaarden. Mens nu de voksne var i Kirke, morede Vilh. Becks Dreng, min Broder og jeg os med at fordele disse Vogne imellem os, sætte os op og ride paa de fjedrende Vognstænger og lege, at det var vore Heste. Om dette saa vel som om hans Sønner Johannes og Filip i denne Forbindelse bevarer jeg en tydelig Erindring; men den angaar jo, som sagt, ikke Vilh. Beck personlig.

Der gik derefter mange Aar, i hvilke min Livsbane gik fjernt fra den Bevægelse, Vilh. Beck aandede i og levede for, og i mange Aar var jeg derfor uden Forbindelse med ham, indtil jeg som ung Præst mødte ham igen i Løgstør Kirke i 1894. Her præsenterede jeg mig for ham efter Gudstjenesten og blev meget imponeret over den Maade, paa hvilken han modtog mig, idet han fæstede sine Øjne paa mig med et roligt, spørgende Udtryk, som om han vilde se tværs igennem mig, og hans brune Øjne sagde saa tydeligt: Hvor har jeg dig, min unge Ven? Den Gang var jeg endnu ikke omvendt, men det varede dog ikke længe, inden jeg i et Brev dristede mig til at sende ham en kærlig Indbydelse til at komme og prædike i Bjørnsholm Kirke, hvor jeg den Gang var Præst.

Han skrev da følgende Svar paa et af sine bekendte Korrespondancekort:

Ørsløv, d. 10. Novbr. 1894.

Kjære Pastor Fibiger!

Tak for Indbydelsen, som jeg gjerne tog imod, især da jeg har gode Minder fra Møder i Bjørnsholm. Men paa denne Rejse er der slet ingen Tid tilovers.

Det, der glæder mig mest i Deres Brev, er, at De selv er bleven et Guds Barn, som lever i Samfund med de Helige, uden hvilket en Præsts Stilling i mine Øjne er en Forbryderstilling.

Gud velsigne Dem i Deres Arbejde paa at samle Herren et velskikket Folk, medens De selv vokser inderligere sammen med Herren og hans Venner.

Deres hengivne

Vilh. Beck.

Vilh. Beck naaede desværre ikke at komme til Ranum; men skønt jeg senere fik mange Breve, morsomme og karakteristiske, fra ham, gemmer jeg dog dette første Brev, hvori han ønsker mig velkommen indenfor Guds Rige, som en særlig Skat, der har sin Æresplads i min store Auto-graf-Samling.

Og siden den Tid opstod der mellem os et Venskab, som var mig saa meget dyrebare, som det var baade ufortjent og uventet, at han, den gamle, erfarne Mand paa den fremskudte Plads i Guds Rige, skulde ville give sig af med saadan en ung Præst som mig. Men i hans store Hjerte var der jo en forunderlig Plads for alle Guds Børn, ikke mindst for de unge Præster.

En Gang blev der fortalt ham, et en ung, troende Præst ikke kunde lide ham. Da svarede han ganske stille: „Saadan maa han ikke være. For han er en af de Præster, jeg har sagt Gud Tak for!“ — Saaledes rummede hans Hjerte hver eneste Herrens Stridsmand i inderlig Kærlighed og Forbøn.

— — —

At han var *en stor Mand, elsket og hadet* som faa, afgav hans Sygeleje og Død utvetydigt Vidnesbyrd om. Der er vist mange med mig, som aldrig glemmer den Stund i Bethesdas Festsal under den nordiske Indre Missions Kongres i August 1901, da Dr. *Heimbeck* fra Norge ved Morgenandagten meddelte, at der var kommet Telegram fra Ørsløv. Alle vi, som elskede Vilh. Beck og som vidste, at han paa den Tid droges med Døden, gik jo stadig med vort Hjerter vendt mod Ørsløv, og da det nu meddeltes, at der var Bud derfra, blev der aandeløs Tavshed i Salen.

Dog, det var endnu ikke Dødsbudskabet. Det var en telegrafisk Hilsen til Mødets Deltagere. Da Dr. *Heimbeck* imidlertid efter at have oplæst den opsendte en inderlig Bøn til Herren for vor syge Ven i Ørsløv Præstegaard, tror jeg, at der kun var faa Øjne, som var tørre —, et Vidnesbyrd om, hvor han var elsket.

Men samme Dag, da en Præstebroder og jeg fulgtes ned ad Gaden fra dette Møde, passerede vi forbi en Avis-sælger. Han havde med Blaakridt skrevet paa en Pap-tavle oven over sit Stativ: „Vilh. Beck ligger for Døden. Den gamle Helvedspræst selv paa Vej til Helvede“ — et Vidnesbyrd om, hvor han var hadet og miskendt af Verden. Den Præstebroder, jeg fulgtes med — Pastor *Ed. Nyeborg* med det ungdommelige, store Hjerter trods de graa Haar — gik hen og lagde Armen om Avissælgerens Hals og spurgte, hvor han dog kunde nænne at skrive saadan; men med et grimt Blink af Had i Øjet svarede han, at det var sandelig ikke andet, end hvad Beck havde fortjent, den Helvedshund!

Et andet Vidnesbyrd om det Fjendskab, hvormed endogsaa saakaldte „dannede“ Mennesker forfulgte ham, har

vi et Eksempel paa i en Digtsamling, der udkom i 1899, og som indeholder Vers som disse:

»Gud fri mig for de evige Pauluner,
I tænker jer, hvor vi skal mødes alle
i himmelsk Flovhed som en Flok Kapuner.

Mig vilde Helved volde mindre Skræk,
vidste jeg ej, jeg mødte der en Bunke
Indremission og forrest Vilh. Beck«.

Disse Vers, som vel skal være „morsomme“, er forfattede af en Mand, hvis øvrige Digtning ellers synes at berettigede til, at man fra hans Haand kun skulde vente at finde fine og skønne Ting, nemlig *Ernst v.d.Recke* i hans Ritorneller „Før og nu“. —

Som Modsætning hertil fra Solskinssiden vil jeg minde om den sidste Gang, jeg havde den Lykke her paa Jorden at se Vilh. Beck. Det var ved Indre Missions Aarsmøde i Slagelse i Juli 1901, en god Maanedstid før hans Død.

Den første Dag havde han prædikeret i St. Mikael's Kirke. Kun med Besvær, støttet ved to Stokke, naaede han op paa Prædikestolen, men næppe var han kommen der, før — som han siden selv sagde — Herren tog al Svaghed fra ham, og med sin gamle, djærve Kraft holdt han en Prædiken, den sidste, han holdt offentlig her paa Jord: „I Enrum med Jesus“ (trykt i Indre Missions Tidende Nr. 35 for 1901).

Dagen efter, den 17. Juli, skulde han i Missionshuset indlede en Forhandling om „Forsoningen som Grundlag for Helliggørelsen.“ Tiden trak ud, og han kom ikke. Det havde jo nu altid været en Svaghed hos ham at

komme for sent, men ogsaa dette gjorde han med den uforstyrrelige Sindsro, som var ham egen — „der bliver ikke noget af, før vi kommer, som Manden sagde, han kørte ud til Galgen for at blive hængt,“ plejede han at sige ganske tørt, naar man opfordrede ham til at skynde sig. —

Provst *Blume* besteg Talerstolen og fortalte nogle Erindringer fra et Møde, han havde overværet i Wandsbeck. Men paa en Gang gik der som et Brus igennem Forsamlingen, — alles Hoveder vendte sig, og uvilkaarligt rejste vi os op: Henne i Døren kom Vilh. Beck, støttet til sin Søn Filip, og gik langsomt op paa Talerstolen.

Da jeg havde en Følelse af, at det vistnok var sidste Gang, jeg saa ham, søgte jeg ret at indprente mig hans Udseende. Jeg syntes, jeg kunde se, han var mærket til Døden. Han var bleven saa underlig indfalden baade i Kinderne og ved Tindingerne; Kraniet traadte saa stærkt frem.

Da han var kommen til at staa oppe paa Talerstolen, begyndte han at meddele, at han havde været meget syg om Natten, men Bevidstheden om, at vi ventede ham, havde drevet ham ud af Sengen, og nu var han her altsaa. Uden nogen nærmere Overgang gik han — som han saa tit plejede — over til at indlede sit Foredrag med Bøn. Jeg sad endnu hensunken i Betragtning af ham og lagde knap Mærke til, at han var begyndt at bede. Jeg blev egentlig først opmærksom paa det ved at se det forandrede Udtryk i hans Øjne. Der kom paa een Gang et hvast sammensluttet, maalbevidst Blik, hvormed han ligesom saa tværs igennem Murene og ind til Guds Trone, for hvis Ansigt han bad, — og jeg forstod med det samme Beretningen

om hin Lærer, som blev vakt ved hans Tiltrædelsesprædiken i Ørum alene ved hans Indgangsbøn, idet han for-
bavset udbrød: „Den Mand taler jo virkelig med Gud!“ Denne Degn havde vel hørt mange af de rationalistiske Præster, som bad efter Bastholms bekendte Forskrift i „Den gejstlige Talekunst“, i hvilken han siger, at Indgangsbønnen skal være „en Kompliment til det højeste Væsen“. Men Vilh. Beck var en Mand, der virkelig „talte med Gud“ i sin Bøn, og vi ved, at naar han bad, skulde man være med, thi han bad aldrig langt, og han bad uden de mange Omsvøb og Gentagelser, som baade Præster og Missionærer desværre tit lader os henrive til, og som gør det saa vanskeligt for andre at følge rigtig med i Bønnen. Naar Vilh. Beck een Gang havde bedt Gud om at frelse de uomvendte Sjæle ved dette Møde og give sin Hjord Næring, saa *var* det dermed sagt, og saa gentog han ikke „det samme paa en anden Maade“.

Da han nu hin Dag i Slagelse havde holdt sit Foredrag, og Forhandlingen var sluttet, flokkedes vi alle sammen om ham. Han var bragt til Sæde i en Lænestol og sad og saa frem for sig med sit milde, kære Smil, som især straaledede ud af hans klare, brune Øjne.

Da saa jeg en yndig Scene. En gammel Mand, som vel var sine 10 Aar ældre end han, stod foran ham og klappede ham med sin gamle, rynkede Haand paa den ene Kind, medens Taarerne trillede ned ad hans Ansigt. Det var en Kærlighed uden Ord, men den var ægte, og Vilh. Beck sad og saa op paa ham med et Blik, der lyste af Glæde. „O,“ tænkte jeg ved mig selv, „hvor du er rig! Hvor du ejer mange Guds Børns Kærlighed!“

Ogsaa jeg vilde saa gerne, da han nu gik, trykke hans

Haand til Farvel. Men jeg undsaa mig for at trænge paa og maaske trætte ham yderligere. Hans Søn Filip kunde dog gætte det Ønske, jeg nærede, og pludselig tog han mig i Armen og sagde: „Frem med Poten, gamle Ven!“ Og saaledes fik jeg da trykket Vilh. Beck i Haanden, — endskønt jeg næsten syntes, at Filip med sit ligefremme Ord ligesom profanerede lidt af Stundens Højtidelighed for mig. — — —

Ja, saadan gik Vilh. Beck i Døden, fulgt af en enestaaende Kærlighed fra de Helliges Side. Den gav sig ogsaa Udtryk paa hans 70-aarige Fødselsdag. Der var samlet 10,000 Kr. sammen til et Legat til ham og hans Hustru, og i en gribende „Tak“ tolkede han sin inderlige Taknemmelighed for al den Naade, Gud havde skænket ham i de Helliges Kærlighed, hvilket han kaldte „Guds Riges Storkors med Brillanter“ (se „Kristeligt Dagblad“ for 12. Januar 1900).

Der havde den Gang været megen Tale om, at Vilh. Beck skulde have været udnævnt til Kommandør af Dannebrog (han var ikke en Gang Ridder).

Men da han netop i den Tid var oppe i et heftigt Angreb paa Ministeriet for nogle Embedsforflyttelser („Er den indre Missions Præster sat i Ban?“ hed hans Artikel), havde Kultusminister *Sthyr* ikke Storsind nok til — her i Kongeriget Lilleput — at dekorere ham. Han skulde „straffes“ med ingen Udmærkelse at faa!

Da skrev han bl. a. i sin Tak: „Jeg er for længe siden bleven dekoreret med Guds Riges Storkors i Brillanter. Korset fik jeg, da jeg selv fandt min Plads ved Korsets Fod hos Jesus, Storkorset fik jeg, da jeg fik Arbejdet i hans Rige betroet, og Brillanterne er de Helliges Kærlighed, som er det skønneste Smykke, man kan faa.“

Ja, hvor var han elsket!

Pastor *Carl Moe* sagde, da Dødsbudskabet blev bragt ham: „Hvor har jeg elsket den Mand! Han var som en Fader for os allesammen, og hans Ros eller Dadel var vor højeste menneskelige Dom. Naar noget gik mig imod, tænkte jeg aldrig: hvad vil Biskoppen sige? men altid: hvad mon Vilh. Beck nu siger til det?“ —

Og en Præsts Hustru, i hvis Hjem nogle vantro Præstekoner en Dag gav sig til at tale ilde om Vilh. Beck, rejste sig pludselig, tog sin lille Pige ved Haanden og førte hende ud af Stuen. Da hun kom ind igen, sagde hun: „Jeg kan ikke taale, at mit Barn skal høre, at der tales ilde om *den* Mand.“ Saa øm var hun for hans Eftermæle.

Men endnu et Træk vil vise, hvorledes han ogsaa fulgtes af et uformindsket Had fra den vantro Verdens Side.

Vort mest kristusfjendske Blad, „Folkets Avis“, skrev ved hans Død om ham, at „han var Aandløshedens Organisator her i Landet, og hans Styrke kom af, at han selv var saa ærlig aandløs som noget af sine Faar“.... „Statelig, med Skæg som Napoleon III, i ulastelig Diplommatfrakke og en Mester i Jargonen om Djævelen og Verdens Børn maatte han fordunkle alle hellige Vævere“.... „Han pinte de svages fattige Tanker ind i den mørkeste Middelalders Spændetrøje. Han organiserede dem i fanatiske Flokke over hele Landet med Korstogenes Felt-raab: „Gud vil det.“ Han „satte Skel“, som han selv sagde, saa der af Menneskene kun blev to Hobe, de hellige og de fortabte, — de fortabte, det var alle vi andre! Et uhyre Fordummelsens Arbejde har Vilh. Beck udført.

Her naaede han vidt. For de Hellige var han Paven, og derfor blev Forestillingen om det evigt brændende Helvede det centrale i Vilh. Becks Liv, det troede han paa, og derom samlede han Tusinder. Hele dette Arbejde pløkkede han fast med Kirker og Forsamlingshuse, men en Dag vil man mærke, at kun Stenene er tilbage, — Aanden er borte, eller rettere den Aandløshed og Uvidenhed, der nu har mistet sin Høvding! — Dette Eftermæle taler for sig selv.

— — —
De ydre Omrids af denne Mands Liv skal jeg ikke her dvæle nærmere ved. Enhver kan jo læse udførligere derom i de af ham selv udgivne „Erindringer fra mit Liv“. Kun nogle Træk fra Ungdomstiden skal her anføres.

Hans Løbebane var ikke meget indviklet og gjorde ikke store Sving; thi han naaede aldrig højere end til at blive almindelig Landsby-Sognepræst.

Han indleder — meget karakteristisk — sine Erindringer med disse Ord: „Disse Erindringer maa jeg begynde med noget, som jeg slet ingen Erindring har om; men uden hvilket jeg slet ingen Erindringer vilde have at meddele, nemlig: at jeg er født 30. Decbr. 1829 i Ørsløv Præstegaard ved Slagelse, hvor min Fader var Præst, og er døbt i Ørsløv Kirke den 1. Juni 1830.“

Han var, siger han selv, lille og svagelig, og da han tilmed var den yngste af fire Brødre, blev han sin Moders Kæledægge, og det blev han ved at være hele Livet.

Men skønt det var et Præstehjem, siger han dog: „Kristendom mærkede vi intet til i Hjemmet, ingen Bøn, ingen Lovsang, ingen Tale om Guds Riges Anliggender. Jeg har aldrig som Barn lært at bede.“

Men alligevel elskede han sit Hjem.

Hans Skrivebordsstol, som var tegnet efter Martin Luthers Stol paa Wartburg, og som hans Hustru i 1885 skænkede ham, kom senere til at staa netop i det samme Værelse og paa den samme Plet, hvor hans Vugge havde staaet. I sine Livserindringer fortæller han om, hvorledes hans gamle Moder med Kærlighedstaarer i de gamle Øjne tog ham om Halsen, da han sad ved sit Skrivebord, og sagde: „Der, hvor du nu sidder, fødte jeg dig, mit Barn.“

I *Slagelse* gik han i Skole, men han bevarede kun faa lyse Minder fra den Tid. Han var vistnok ogsaa, som han selv siger, doven og stædig. Efter Datidens Opdragelsesskik fik han mange Prygl. Han fortæller herom, at da han engang senere som Præst mødte en af sine gamle Lærere, der nu ogsaa var bleven Præst, og denne ikke kendte ham, vendte Vilh. Beck Ryggen til ham og sagde: „De kender mig maaske bedre fra denne Side?“ — han havde nemlig ofte faaet af Spanskrøret af sin gamle Lærer paa denne Legemsdel.

Og Præsten kendte ham da ogsaa straks og udbrød: „Nej, var De den dovne Beck!“

Det hele, siger Vilh. Beck, var daarligt i den Skole,

Vilh. Beck som Kandidat.

de fleste Lærere kunde ikke andet end prygle, saa det var i Grunden kun een stor „Tærskemaskine, hvoraf der kun kom grumme lidt Kærne.“

Rektoren selv kaldte altid Vilh. Beck for „Prøjseren“, „for sin Storsnudetheds Skyld, som han sagde.“

Paa den gamle Skoles Gavl lige over for Slagelse Kirke har Byraadet ladet indsætte en Marmortavle med Navnene paa de mange berømte Mænd, som har faaet deres Skoleuddannelse i denne gamle Bygning. Nu kunde Vilh. Becks Navn passende føjes dertil.

I 1849 blev han *Student*, efter at han havde gjort et ungdommeligt Forsøg paa at komme med som frivillig i Krigen 1848. Han tiggede sig nemlig som Skoledreng Lov af en Husar til at ride med til Korsør, hvor Fodgarden var ved at blive indskibet. Han tryglede Officererne om at tage sig med. Men lille og spinkel som han var, blev han afvist og maatte vende tilbage til Slagelse.

Men han fik den Gang sin nationale Daab, og Mindet om den nationale Løftelse i disse Aar var altid for Vilh. Beck den udtømmelige Kilde, af hvilken hans dybe Fædrelandskærlighed udsprang.

Heller ikke fra sin *Studentertid fra Universitetet* bevarer han mange Minder. De eneste af Professorerne, der havde Indflydelse paa ham, var *Martensen*, den senere Biskop, og *H. N. Clausen*. „Han lærte mig at tænke en Tanke til Ende,“ siger han, og det fik han stor Gavn af Livet igennem.

Studentertiden satte iøvrigt ikke dybere Spor i hans Liv.

Han var livsglad og lystig, ikke flittig til at læse; men desto flittigere Deltager i Skovture og Studenterselskaber.

Hans Sans for Æstetik, særlig for Shakespeares Dramaer, hvis Opførelse han ofte overværede, „reddede mig fra at synke ned i Skarnet.“

Kristendom mærkede han intet til; i Ferierne drog de unge fra det ene Bal til det andet i Præstegaardene, eller de spillede Kort med Præsterne.

Dog efterhaanden gik Kristendommens Sandhed op for ham, det vil sige, hans Hjerte og Liv var endnu uberrørt; men hans Forstand blev vakt, særlig igennem Paulus' Breve, og han var klar over, at skulde det være, skulde det være helt.

I Vinteren 1855 blev han Kandidat med bedste Karakter.

For at slippe for Soldatertjenesten blev han Lærer i *Kalundborg* i et Aar, og her var det, han — til Dels under Paavirkning af *S. Kierkegaard* — blev kristelig vakt, og dette gav sig bl. a. Udslag i det berømte Afdansningsbal, han arrangerede paa Raadhuset, hvor han „dansede paa Kraft og gik hjem og takkede Gud, at det nu havde Ende. Ja, saadan kan man bære sig ad i sin Opvækkelsestid, underligt nok endda.“

Da hans Fader blev syg, blev det bestemt, at han skulde komme hjem og blive Faderens Kapellan. Han holdt da sin Dimisprædiken i Trinitatis Kirke i København og afleverede den „for det store Ur lige for Prædikestolen, der ikke blev sat i stærkere Bevægelse ved den,“ og blev i April 1856 ordineret af Biskop *Martensen* i Vor Frue Kirke.

Vilh. Beck udnævntes altsaa i 1856 til Kapellan hos sin gamle Fader i Ubby, og her oplevede han det afgørende Vendepunkt i sit Liv, idet han blev *omvendt*, især

ved at læse Apostlen Paulus' Skrifter. Derfor elskede han ogsaa særlig denne Apostel, og han sagde ofte spøgende: „Dersom jeg maatte vælge mit Værelse i det store Faderhus med de mange Boliger, saa vilde jeg bede om at maatte komme til at bo med Paulus paa den ene Side og

Vilh. Beck som ung Kapellan.

Martin Luther paa den anden Side.“ Det var nu rigtig nok ogsaa den bedste Plads at abonnere paa!

I den første Tid var han dog endnu kun vakt. Sognet var dødt, og Indsættelsen af den nye Kapellan havde kun kunnet samle 30 Mennesker i Kirken; men snart blev det bedre, idet særlig de Unge sluttede sig om ham, og da de endog holdt Gudstjeneste i Kirken helt ud paa Natten, spottede alle de Gamle den unge gale Præst.

Han paa sin Side var ikke bange for at bruge skarpe Vaaben, han var jo — som *Luther* siger om sig selv — „nylig kommen ud af Essen, hidsig og munter i den hel- lige Skrift,“ og Stemningen i Sognet blev snart stærkt delt.

Og skønt hans Vaaben af og til kunde være kødelige, — som f. Eks. da han en Gang med sin Ridepisk gen- nempryglede en fuld Fastelavnsnar, der skræmmede hans Hest, — var det dog her, at han fik den første Indvielse i den guddommelige Fægtekunst at svinge Gudsordets Sværd, i hvilket han blev saa stor en Mester.

Han var i denne Tid af og til i stor Sjælenød. Han har fortalt om en Aften, da han gik op og ned i sin Stue i stærk Syndeangst. Stormen tudede udenfor, saa af og til slog Røgen ned i Skorstenen, og da han nu passerede forbi Kakkelovnen, rakte den en lang, rød Tunge ud efter ham, — han gøs og syntes, det var den skinbarlige Satan, der var ude efter hans Sjæl.

Men en Dag i *Sommeren 1859*, da han „gik i Ubby Præstegaardshave, afvekslende vred og forknytt, stod Her- ren pludselig for mig, og hans Ord lød fast og alvorligt i min Sjæl: „*Uden mig kan du slet intet gøre!*“ Da sank alt mit naturlige Mod, al min egen Vilje laa som knust: *Kun af Naade*, det er Summen af Kristendommen i stort og smaat. Da først var jeg bleven rigtig lille og Herren rigtig stor, og det er fra den Dag, jeg regner min Om- vendelse.“

I Marts 1860 blev han gift med *Nina Staffeldt*.

I 1861 kom han saa i Forbindelse med den daværende „Forening for den indre Mission“ og blev den 13. Sep- tember „tvungen til at gaa frivillig med“ ind i dennes Bestyrelse.

Da hans Fader døde i 1865, blev han Sognepræst for *Ørum og Ginnerup* i Djursland ved Grenaa. Her var han fra 1866 til 1874.

I dette Aar blev han Præst paa sit Fødested *Ørsløv og Solbjerg* ved Slagelse. Det var et stort Embede at faa for saa ung en Mand. Han fortæller i sine Erindringer, at han var den yngste af 72 Ansøgere, og der blev da ogsaa sagt, at „der var mange Hunde om det Ben, men Hvalpen fik det.“ Her virkede han saa lige til sin Død, den 30. September 1901.

Denne beskedne ydre Ramme omslutter imidlertid et saa mægtigt og dybtgaaende Indhold, at vi vanskeligt kan tænke os, hvordan det danske Kirkeliv vilde have set ud uden ham. Hans Livsarbejde er jo uadskilleligt knyttet til *den indre Mission*, hvis Formand han var lige til sin Død. Han fik straks Foreningens oprindelige Titel forandret fra „Foreningen for den indre Mission“ til „*Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark*,“ og i denne Navneforandring ligger der et helt Program.

Da *Ussing, Friis-Hansen, Asschenfeldt-Hansen* og jeg kort efter Vilh. Becks Begravelse var i Stockholm til et Møde for den svenske Kirkesag, kunde vi, efter at en svensk Taler havde klaget over Splittelse mellem det troende Lægfolk og det gejstlige Embede i Sverige, med Glæde og med Sandhed sige, at det var *Vilh. Becks uvisnelige Ære og Fortjeneste af den danske Kirke*, at han paa den Tid, da det nyvakte Liv brød frem rundt omkring, lod sig bruge af Herren til at lede dette Liv ind i Kirkens gamle Strømleje som en frugtbringende Strøm til uberegnelig Velsig-

nelse saa vel for Kirken som for Lægfolket selv. Ved hans Begravelse kunde da ogsaa 2—300 Præster række de 150 Indremissionærer Broderhaand over Vilh. Becks Kiste, og det er med Rette blevet sagt, at i denne inderlige Forening og i dette Samarbejde mellem Lærd og Læg har den danske Kirke haft sit stærkeste Bolværk mod alt Sektvæsen og mod alle Splittelser.

Som Formand styrede han den indre Mission — som han selv siger — „*med konservativ Fasthed og med var-som Haand.*“ Uden nogen Sinde at stramme Tøjlerne for stærkt forstod han at lede Bevægelsen, saa de mange Færter, der truede saa vel ude fra ved uforstaaende Præsters Modstand („den thyske Krig“), som inde fra Missionærernes egen Kres, lykkeligt blev undgaaede. Angaaende det nærmere herom maa henvises til hans egen Fremstilling heraf i „Livserindringer“.

I Anledning af „den thyske Krig“ besøgte Vilh. Beck Biskop *Martensen*, og de førte da følgende Samtale:

M.: Er det sandt, at De udsender Lægfolk til at prædike?

B.: Ja, vi har ca. 30.

M.: Prædiker de?

B.: Ja, det vil sige, de aflægger et Vidnesbyrd om deres Frelser.

M.: Ja, men de prædiker dog?

B.: Ja, det kan man jo godt kalde det.

M.: Men hvor er det muligt, de kan prædike, naar de ikke kan læse deres græske Testamente?

B.: De prædiker ogsaa paa Dansk!

M.: Jo, men de kan dog ikke forstaa at læse deres græske Grundtekst.

B.: Ja, nu er der saa og saa mange Præster paa Sjæl-

land; men jeg er vis paa, at der er kun tre af dem, der læser deres ny Testamente paa Græsk, og de prædiker endda lige saa daarligt som de andre.

M.: Ja, desværre, det kan vist være daarligt nok.

B.: Men jeg vil bede Biskoppen sige til Ministeren, at hvis Ministeriet vil begynde Krig mod den indre Mission, saa faar de med den levende Gud at gøre; thi den er stiftet af ham selv, og han har brugt den til Sjæles Opvækkelse og til Guds Menigheds Bevarelse.

Det tog *Martensen* om Hjærtet, og han bragte denne Besked ordret til Ministeren. Og siden var *Martensen* altid den indre Mission god og sagde, at det vilde blive den, der skulde redde Folkekirkens Liv, naar den en Gang ramlede sammen.

Iøvrigt havde Beck det godt med sine kirkelige Forestatte.

Zeuthen fortalte ganske vist, at Beck en Gang besøgte Biskop *Clausen* i Aarhus. Nu kendte de to godt hinanden, da *Clausen* jo var *Frimodts* Svoger; men den Dag var *Clausen* nu ærgerlig over et eller andet og tog sin biskoppelige Mine paa og spillede højærværdig overfor Beck.

Men Beck lod sig ikke lumpe. Han svarede igen, og da Damperen i det samme peb første Gang, rejste Beck sig og sagde: „Nej, ser du, *Clausen*, det er den eneste Fløjte, jeg nogensinde har danset efter.“ Og dermed gik han.

Men en Gang ved en Bispemiddag hos *Monrad* i Nykøbing paa Falster sagde Beck i en Tale: „Gid alle Danmarks Bisper maa gaa ind i Indre Mission, og gid Indre Mission maa gaa ind i alle Danmarks Bisper!“

Hans konservative Fasthed viste sig bl. a. ogsaa ved følgende: En Gang blev der ved et Møde i Kolding talt om, at man burde anvende ogsaa *andre* Midler end netop

lige Guds Ord for at drage de unge. Men da stod den aarvaagne Hyrde straks op og sagde myndigt og bestemt: „*Bort med alle Limpinde fra den indre Mission.*“

Og med fuldstændig rigtig Bedømmelse af sin Ven *Johannes Clausen* sagde han: „Han var aldrig bleven nogen betydelig Mand, selv om han var bleven iblandt os; thi han mangler Rygrad.“

Men som den dygtige Kusk, hvis Kendetegn netop er dette, at han forstaar at køre *lige paa Vejen* uden at falde i nogen af Grøfterne, forstod han ogsaa med stor Smidighed og klar aandelig Forstaaelse at aabne sit Hjærte og sit Arbejde for de nyere Arbejdsmaader: Søndagsskoler, K. F. U. M. og K. etc. Det er godt, sagde han, men vi kan ikke bruge dem, lige som de kommer til os fra England. De maa først *oversættes* paa dansk.

Og selv om det var Stiftsprovst *Zeuthen*, der formulerede det bevingede Ord om, at „Indre Mission er det første; men Ydre Mission er det største,“ saa var det dog Vilh. Beck der — til gensidig Befrugtning — aabnede Ydre Mission Vej og Plads indenfor indre Missions Vennekres.

Og da Pastor *N. P. Hansen* som den første danske Teolog i 1888 gik ud til Indiens Missionsmark, var Vilh. Beck til Stede ved hans Udsendelsesmøde i Odense. Efter Indvielsen mødtes de to i Kirkens Kor, og da omfavnede Vilh. Beck ham og kyssede ham. Da var der én, som sagde: „Dér kyssede den indre Mission den ydre Mission.“

Saaledes styrede Vilh. Beck den indre Mission: med fast og konservativ Varsomhed forenet med aandeligt Frisind, saa der stedse var holdt Vej aaben for Udviklingsmuligheder. Der var i hele hans Ledelse *en retlinet Simpelt-hed og Klarhed*, som har gjort det muligt, og let, for hans Efterfølgere at holde Kursen, og skønt han var Formænd,

havde han en gudbenaadet Gave til at overflødiggøre sig selv. Derfor faldt den Indre Mission heller ikke sammen ved hans Død, saaledes som den vantro Verden triumferende spaaede. Den indre Mission hvilede ikke paa hans Person; han var kun et Redskab i den store Formands, i Herrens, sikre Haand.

Mange spaaede ganske vist den indre Missions Død. „De haaber,“ sagde Vilh. Beck en Gang, „at det skal gaa med den, ligesom det gik Manden i Vendsyssel, som de spurgte ihjel. De gik altid og sagde: „Hvad, lever du endnu?“ Og: „Hvor gammel er du nu bleven?“ og til sidst gik Manden virkelig hen og døde a’et. Men med Hensyn til den indre Missions Død bliver de nu alligevel narrede, for den har den almægtige Guds Liv i sig!“

En Aften, da han i København holdt et Foredrag i Studenterforeningen om Indre Mission, omtalte han først, hvorledes den gamle Pastor *C. F. Rønne* fra først af havde været den eneste Præst, der vilde have med de vakte Lægfolk at gøre. Mange Præster kaldte ham derfor en Pjalt, men Vilh. Beck sagde: „Skal han kaldes en Pjalt, saa var han i hvert Fald en Pjalt i Herrens Haand, og af denne Pjalt knyttede Herren de Baand, som bandt Præsteskabet og Lægfolket uopløseligt sammen i Danmark.“ Dernæst omtalte han, hvorledes man senere havde forsøgt at knytte den Indre Missions Venner til hans Person og kalde dem op efter ham ligesom Grundtvigianerne er bleven kaldt op efter Grundtvig. „Man har forsøgt,“ sagde han, „at kalde dem Bekkasinier.“ Da Studenterne ved denne Udtalelse brast i Latter, tilføjede han straks med sin sædvanlige Snarraadighed: „Men, som De ser, mine Herrer, det Navn duer ikke, for man kommer straks til at le ad det!“

Selvfølgelig havde han dog ikke kunnet lede Bevægelsen, dersom han ikke havde haft en meget *mandig og kraftig Vilje*. At han var en Personlighed, og tilmed en helstøbt Personlighed, vil vist ingen nægte, og efterhaanden som det meget Støv, der er hvirvlet op om ham, er faldet til Jorden, vil hans Skikkelse hæve sig som en af de betydeligste i dansk Kirkeliv. Det havde Biskop *Rørdam* Storsyn og Frisind nok til at se og fremhæve i sin udmærkede Tale ved hans Begravelse.

Til denne faste og mandige Vilje kom dernæst *en klar Tanke*. Selv om han ikke var en af de originaleste Tænkere, havde han dog lært at tænke en Tanke helt igennem, og man lyttede altid efter, hvad han sagde og skrev, og var vis paa, at man saa vel i hans Prædiken som i hans Afhandlinger kunde finde en klar og gennemført Tænkning. Jeg ved vel, at det er moderne blandt vore Teologer at trække overbærende paa Skuldrene ad Vilh. Beck som Teolog; men var han ikke af de videnskabeligt uddannede, havde han dog den naturlige og sunde Begavelses lykkelige Haand til at finde træffende Udtryk og klar Vejledning i teologiske Spørgsmaal, og bortset fra forskellige Mærkeligheder, som jeg heller ikke kan være enig med ham i, som f. Eks. hans Udlægning om Surdejgen eller hans Tanke om Sjælesøvnen efter Døden, har han dog sikkert paa mange Punkter, navnlig i Fastsættelsen og Udredningen af *det indbyrdes Forhold mellem Daabens og Nadverens Sakramenter*, sagt et forløsende Ord, som nok skal kæmpe sig frem til almindelig Anerkendelse. Og kom der Vanskeligheder eller Uklarheder i Missionens praktiske Liv, gik man altid og ventede paa „Parolen fra Ørsløv“, og naar den lød, var man altid tryk ved at følge den; thi den var som Regel altid rigtig.

Ved Siden af den klare Tanke og faste Vilje maa vi ogsaa omtale hans *varme, store og følelsesfulde Hjerte*. Som han var fast i sit Had mod Vantroen og i sin Modstand mod Evangeliets Fjender, saadan var han trofast og kærlig som faa mod sine Venner.

At han ikke var bange for at sige drøje Sandheder, viste sig f. Eks. ved det bekendte Møde i Bethesda, hvor han angreb *Bibelkritiken*. Pastor *Asschenfeldt-Hansen* havde fortalt et lille Træk om en Fisker, der læste sin Bibel paa Knæ. Dette benyttede Vilh. Beck til at udraabe sit bekendte: „*Paa Knæ for Bibelen, I Professorer!*“ — et Ord, der længe vil huskes af det hellige Lægfolk, der elsker sin Bibel og vil hævde dens Guddommelighed mod den radikale og nedbrydende Bibelkritik.

Et andet Eksempel: I en lille Notits i „Kristeligt Dagblad“ i August 1899 havde Stiftsprovst *Zeuthen* anmeldt en Bog af Professor *Høffding* og havde i Anmeldelsen skrevet: „Hvor højt jeg end i mange Henseender agter Professor *Høffding*. . . .“ Hertil føjede Vilh. Beck under Overskriften: „*Hvor højt maa man agte Prof. Høffding?*“ en lille Notits, i hvilken han sagde: „Eftersom Prof. *Høffding* hverken tror paa en personlig Gud eller et hinsidigt Liv, agter Guds Ord en saadan Mand for „en Daare“. Jeg kan ikke se,“ skriver Vilh. Beck, „at levende Mennesker kan agte ham højere, end Guds Ord agter ham.“

En Præst angreb engang ved et Forhandlingsmøde Vilh. Beck med skarpe Ord. Men Beck med sin uforstyrrelige Ro indskød ganske lunt en Vittighed midt i Præstens Tale. Præsten blev endnu mere vred og udbrød harmfuld: „Ja, det er let nok at sige Vittigheder!“ „Aa, lad os faa én!“ sagde Vilh. Beck, og den betuttede Talers Harme druknede i Latter!

Et Eksempel paa hans slagfærdige Snarraadighed er ogsaa dette, da han en Gang i Studenterforeningen midt under den værste Storm i „*Harboørestriden*“ var kommet ind for at forklare og forsvare den indre Mission.

En Journalist, den senere som Polarforsker bekendte Forfatter, *Mylius-Erichsen*, en af de mangfoldige Angribere, havde bl. a. beklaget sig over, at de hellige Fiskere deroppe i den Grad var bleven indskrænkede og fordummede i deres hele Livssyn, at det næsten var Journalisten umuligt at faa en Samtale med dem om deres Arbejde og Fiskeri, de vilde hele Tiden trænge ind paa ham og tale med ham om hans Sjæl. De raabte med Jesus ligesom andre raaber med Torsk.

Da Vilh. Beck fik Ordet, sagde han bl. a., at det kom sig af, at Spørgsmaalet om Himmel og Helvede, Frelse eller Fortabelse virkelig var bleven fuldt Alvor for disse Mennesker, derfor interesserede Fiskeriet dem mindre end Sjælenes Frelse, og derfor sagde de til saadan en fremmed Journalist: Hvordan har din Sjæl det? hellere end at sige: Hvordan har din Torsk det?

Og den var det jo umuligt at give igen paa.

Han var saa trofast baade i sit Venskab og i sit Fjendskab, at det kunde være vanskeligt selv for troende Mennesker, som var komne over paa den gale Side af Vilh. Beck, rigtig at vinde hans Tillid og Kærlighed. En Gang var han ved et Møde bleven indkvarteret sammen med en Præst, han ikke kunde lide. De skulde sove i Værelse sammen, og Sengene stod langs Væggen med Hovedenderne imod hinanden. Da de var gaaet til Ro, sagde Beck: „Sover De?“ „Nej — vilde De mig noget?“ „Aa, jeg tænker bare paa, hvor underligt det er med os to, som vi ligger her. For ingen vilde dog vist have tænkt, at vi to skulde gaa hen

og stikke Hovederne sammen!“ Og det blev aldrig rigtig godt mellem de to.

Men saa meget desto fastere holdt han ved dem, som han én Gang havde fattet Venskab for og Kærlighed til. Saaledes havde han ikke faa personlige Venner blandt Grundtvigianerne. Han skælnede jo som bekendt mellem „Guds Riges Grundtvigianere“ og „de løbske Grundtvigianere“. Blandt de første var gamle Pastor *Leth* i Middelfart. En Gang holdt han Møde dér og skulde bo hos Pastor *Leths*. Fruen var i Begyndelsen meget betænkelig ved at skulle modtage denne sorte Pietist, men Beck vandt hende fuldstændigt, saa hun bad ham altid at besøge dem, naar han kom til Middelfart.

Ved Mødet fortalte Beck et kønt Træk om en ung Mands sejrige Død. Det var en ung Grundtvigianer, og Beck sagde da: „Han hørte forøvrigt til en anden Lejr end den, jeg tilhører.“

Bagefter sagde Pastor *Leth*, at han var bleven bedrøvet ved at høre det Udtryk; „thi De maa ikke sige, jeg bor i en anden Lejr. Vi bor i samme Lejr, selv om jeg bor i et andet Telt.“

Og i Becks Ungdom var der mange Grundtvigianere, som haabede, Beck skulde blive en af deres; men hans Ven, Pastor *Hoff*, senere ved Vartov, saa klarere og sagde: Nej, I faar ham aldrig!

Men han var som sagt meget trofast mod sine Venner. Ja, hans Hjertes Kærlighed var saa stor, at han undertiden endogsaa kunde lade sig forblinde at sine personlige Følelser til at regne Folk for gode Kristne, blot fordi de var *hans* Venner. I denne Henseende kunde den ellers saa klart seende Mand mangle Evne til at bedømme Mennesker; — men var han end af og til blind paa dette Om-

raade, saa var det dog Kærligheden, der gjorde ham blind, og alle de utallige Mennesker, som han rummede i sit store Hjertes Kærlighed, og som han stod bi med faderlige Raad og broderlig Vejledning — alle vi, som kendte og nød godt af noget af dette — vi syntes, at vi blev saa fattige, da dette rige og store Hjerte hørte op med at slaa.

Han kunde i høj Grad være vindende overfor fremmede. Ved 50 Aars Festen i Holbæk mindede *Blomberg* om et Møde, Beck en Gang holdt i Stockholm, hvor han prædikede i Immanuelskyrkan. Til at begynde med var Rosenianerne i høj Grad sky og tilbageholdende overfor ham. Han var jo „Statskirkepræst“. Og de sad og tog Vare paa ham.

Men i sin Tale over Ordet: „Glæder eder over, at eders Navne er skrevne i Himlen,“ gjorde Beck et Ophold og sagde derefter: „Himlen, — hvor er det?“ — og fortsatte med sin smeltende Klang i Røsten: „Himlen, — det er min Frelasers Hjerte, der staar mit Navn skrevet!“ Da brast de andre i Graad med ham, og han havde vundet deres Hjærter.

Hans og hans Hustrus *Gæstfrihed*, den *ubegrænsede* Gæstfrihed, som øvedes i Ørsløv Præstegaard, er jo næsten bleven historisk berømt. Der var en hel Længe i Præstegaarden, som udelukkende var optaget af Gæsteværelser, der bar de mærkeligste Navne, og utallige er de, som han har huset under sit gæstfri Tag. Han elskede næst efter sin Familie fremfor alle andre sine kære Indremissionærer, og meget betegnende gik han engang i Ørsløv Præstegaard, da Missionærerne gæstede ham og havde fyldt alle Gæstekamrene, der over om Morgenens med en af sine Venner og sagde, idet han lukkede Dørene op til

de sovende Missionærer: „Her skal du se mit „Lig-gendefæ“ (hvilket udlagt betyder „Skat“)!“

En af Missionærerne sendte ham hvert Aar til hans Fødselsdag den 30te Decbr. 2 Pund Honning. Paa et af sine aabne Brevkort svarede da Beck: „Tak for Deres søde Gave. De er den sødeste af alle mine Missionærer, som forsøder mit Liv, selv om mange andre forsurer det.“

Mod *Sektererne* kunde han være haard. Han forbød en Gang en af sine Drengene at give en Mormon Haanden, idet han henviste til Ordet i 2. Johs. 10, 11, og en anden Gang sagde han til en anden Mormon: Vi har ogsaa en Mormon her i Præstegaarden! — Ih, hvor? spurgte Mormonen for-bavset. — Dèr, sagde Vilh. Beck og pegede op paa Hanen paa Vindfløjen, — den ligner for Resten Dem!

— — —
Hans *ægte danske Sind*, som gjorde ham afvisende over for alt udenlandsk fremmed Væsen baade i Indre Mis-sions Indretning og i Sproget — hvor ofte har han ikke i sine smaa „Julegaver“ hudflettet Danskernes Tilbøjelig-hed til udenlandsk Abekatteri, Jean-de-Franceri! — yt-rede sig ogsaa i hans noksom bekendte *lune Humor*, af hvilket der allerede her i disse spredte Meddelelser er an-ført forskellige Træk, hvortil her skal føjes enkelte andre.

Tyskerne kunde han ikke døje. Han kunde aldrig glemme dem 1864, og der var ogsaa saa meget i deres Væsen, som stødte ham. Engang sagde han spøgende, at de to eneste Tyskere, han glædede sig til at træffe i Him-len, var Martin Luther og — min Kone.“ (Fru Beck var nemlig født i Slesvig.)

Engang var han ude at køre i de vidtstrakte Hedeegne i Jylland. Da Vejret var daarligt, maatte han have en luk-
ket Vogn. Der fandtes kun en eneste saadan i Sognet, og

den tilhørte en Grundtvigianer, som imidlertid beredvilligt laante Vilh. Beck den. Denne Vogn var imidlertid gammel og havde den Ejendommelighed, at dens Dør var temme-

Vilh. Beck og Hustru i Carlsbad paa Vej til Kilden.

lig smal, saa man kun kunde komme sidelængs ind og ud. Da Vilh. Beck naaede sit Bestemmesessted i Grindsted Præstegaard, vilde han ud med hele Bredsidens paa én Gang, men kom i Klemme. „Der kan man se,“ sagde han, „saadan er det med den Grundtvigianisme, kommer

man først ind i den, saa er den næsten ikke til at slippe ud af igen.“

Utallige er de Brevkort med karakteristiske Hilsener, han har sendt ud til Venner og Bekendte.

Da jeg en Gang skulde skrive et Brev til ham, kunde jeg ikke undlade i en Efterskrift, netop fordi Vilh. Beck var os saa god en Ven, at tilføje den glædelige Meddelelse, at Herren just havde skænket os „en dejlig Dreng paa otte Pund“. Paa et af sine bekendte aabne Brevkort svarede han tilbage: „Til Lykke, kære Ven, med de otte Pund Kød! Gid Aanden altid maa faa Overvægten! Vilh. Beck.“ Det er en Selvfølge, at jeg gemmer denne originale Fødselsdagshilsen til min Dreng. Han har ofte glædet sig ved den, siden han er blevet stor.

I 1896 blev der gjort et nyt Forsøg fra min Side paa at faa ham til Ranum; men ogsaa det strandede paa hans Svaghed. Af karakteristiske Udtalelser fra hans Breve til mig skal jeg anføre et Par Eksempler:

„Jeg er meget glad ved at have fundet Dem indenfor Guds Rige, og det vil være mig kært, om Herren vil unde mig at komme til Ranum igen. Men, som sagt, i min Alder lever man bestandig mindre i Fremtiden og bestandig mere i Nutiden.... Men De maa tage min Datter med i Tilgift, da jeg ikke tør rejse saa langt uden hende. Men hun fylder ikke meget.... Vi to Smaafolk kunne sagtens faa Plads, hvor der er saa godt Hjerterum. Kun beder jeg for min Sygdoms Skyld om meget tørre Lagener. Og helst vil jeg, at vi blande Røst i Kirken.“

Og i 1899: „Hils Deres kære Hustru, som vi holder voldsomt af. Det maa hun finde sig i med Taalmodighed.“ — „Inderlig Tak, at De holder af mig. De unges Venskab er mig saa dyrebart.“

Da Pastor *P. Krag* havde Sølvbryllup, sendte Vilh. Beck ham et Telegram, der kun indeholdt disse Ord: „Jo længere, desto bedre. Vilh. Beck.“

Ved Aarsmødet i Vejle i 1898 holdt Beck sit meget omstridte, men iøvrigt ruldkommen rigtige Foredrag om „Omvendelse“. Det blev misforstaaet af mange. Bl. a. sagde *Anders Stubbjær*: „Det er da godt, vi har Vilh. Beck paa Tryk, for dèr taler han da meget bedre end i Dag. Men jeg synes nu, han har sagt saa meget godt, at han en Gang ogsaa skal have Lov at sige noget mindre godt.“

Slagfærdig sagde Beck: „Det skal du ogsaa, Anders.“

Men Anders var ikke den, der blev nogen Svar skyldig. Han føjede til: „Men jeg tror nu alligevel, han nødig vil sige det en Gang til!“

Da Beck til sidst fik Ordet, sagde han bl. a.: „Det maa have været et underligt Foredrag, jeg har holdt; thi jeg fik Ros af flere; men bagefter blev det hele plukket itu, saa nu maa jeg se at redde Stumperne.“

Der er kun to Slags Mennesker; men det er ikke det samme som omvendt og uomvendt. Jeg har hørt mange Omvendelseshistorier; men vi maa aldrig kræve dem. Jeg har aldrig fortalt min Kone *min* Omvendelseshistorie. Og der *maa* ikke prædikes Omvendelse for Børnene, — I kan prædike, saa det knager i Toldene; men det knager ikke i Børnene!

Men har I end gjort Kaal paa hele Foredraget, — én Ting bliver dog tilbage, og det er jeres gamle Ven, Vilhelm Beck!“

Det var ved det samme Møde han holdt sin mesterlige Skriftetale over Ordene: „*Men Jesus tav* —“ fra Lidelseshistorien og viste os, hvorledes det havde Jesus nu Raad til, fordi hans Sag var saa hellig og saa ren for Gud.

Andre Smaatræk:

En fuld Mand kom engang dinglede hen til Vilh. Beck paa Færgen over Store Bælt. „Jeg æ-ælsker Dem, Pastor Beck,“ lallede han, „for De har omvendt mig.“ „Ja, det lader det til,“ svarede Vilh. Beck tørt, „for var det Jesus, der havde gjort det, var det nok bleven gjort lidt bedre!“

Om den gamle Provst *Adam Bülow*, Guds Børn trofaste Ven, der omtales meget i *Anders Stubkjærs* Erindringer, sagde Vilh. Beck: „Det er den eneste „gamle Adam“, jeg kan lide!“ —

„Du er en farlig Oppositionsmand,“ sagde han til Stifsprovst *Zeuthen*, „vi andre har kun én Samvittighed, men du har tyve, og jeg er vis paa, at havde du kunnet opponere mod at blive født, saa havde du gjort det!“

Da *Anders Stubkjær* i 1901 blev Dannebrogsmænd, skrev Vilh. Beck til ham: „Til Lykke med Korset, Anders! Bær det med Taalmodighed, og lad Inger (hans Hustru) faa Lov at bære det hver anden Uge.“

Da han i sin Tid blev malet af *Michael Ancher*, sagde han: „Ja, det var en dejlig rolig Tid; da laa jeg for Ancher.“ Ogsaa *G. Achen* malede senere et Billede af ham, det er nu ophængt paa Frederiksborg Slot.

En Gang var der Lærer-Vakance i et af Becks Sogne, og Sogneraadet, særlig Formanden, holdt bestemt paa, at nu skulde de se at faa en myndig Mand, en, som man ikke kunde rende om Hjørner med.

De fik da ogsaa en Degn, som af et ærligt Hjærte stod Beck imod; men Beck var ham for stærk, og Degnen blev omvendt til Gud.

Saa skete det en Gang, at Sogneraadsformandens Dreng fik en Lussing af Degnen. Manden gik da til Beck og klagede over Degnen. „Ja, hvad vil De have, jeg skal

gøre?“ spurgte Beck. „Lussingen har Drengen jo faaet, og den kan jeg ikke tage fra ham igen. Og forøvrigt,“ føjede han til med et Smil, „hvad vilde De ogsaa med den Degn, han er jo ikke til at faa drejet om et Hjørne!“

Vilh. Beck havde 6 nulevende Sønner foruden en Plejesøn, men kun én Datter, og hun kaldtes altid „Søster“. Dette Navn havde sin Oprindelse fra den Dag, hendes Moder holdt Kirkegang, og Datteren blev døbt. Da sagde Vilh. Beck nemlig i Vaabenhuset til sin Hustru, da han ledte hende ind: „Du kom herop med din Datter, du gaar hjem med din Søster.“ Fra den Stund af hed hun aldrig andet end „Søster“. Det er atter et af disse originale Greb, som faldt Vilh. Beck saa let paa Tungen, og som vi andre Dusinmennesker vel kan gentage, men ikke hitte paa.

En Gang, da jeg besøgte Ørsløv i et Par Dage for ret i Ro at kunne faa et Indtryk af Hjemmet under daglige Forhold, kom hans Kone ind og skændte paa ham, fordi han ikke havde hjulpet sin Søn, der bestyrede Gaarden, med at faa solgt en So. Da udbrød Beck med sit lune Smil: „Nej, lille Mor, jeg har saa meget at gøre med de tobenede Svin, at jeg maa lade Filip om de firbenede!“

Om Aftenen skulde jeg tale i Missionshuset i Ørsløv, og Vilh. Beck fulgte med derover. „Lad os nu ikke faa for meget af *Evangeliet med den knyttede Næve*,“ sagde han.

„Jo,“ forklarede han paa mit forundrede Spørgsmaal, „har De ikke lagt Mærke til, hvor mange der staar og indbyder ikke med en aaben Haand; men med en knyttet Næve? Og De maa dog indrømme, at det ser højst besynderligt ud, naar Taleren siger: „Aa, du skulde bare vide, hvor Jesus elsker dig!“ og saa samtidig ryster sin knyttede Næve, som om han vilde sige: „Bare jeg kunde naa dig, din Rad, saa skulde du faa en ordentlig en paa Tuden!“

Ved Mødet i Missionshuset talte Indremissionær *Johannes Pedersen* og jeg, og vi gjorde det jo saa godt, vi kunde. Jeg talte over dette Ord: „Vægter, hvordan skrider Natten?“ —

Bagefter stod saa Vilh. Beck op og begyndte — meget smigrende for os —: „Det er et Par gode Prædikanter, vi har hørt i Aften —,“ men for at vi ikke skulde hovmode os, føjede han til: „for de har begge to levnet noget til mig ogsaa!“ Og saa begyndte han paa sin ejendommelige Maade at uddybe og fuldstændiggøre, hvad vi havde sagt. Og det var nok det bedste af det hele ved det Møde.

Han havde et højst originalt Greb paa med faa, træffende Ord at løse en Konflikt. En Gang ved et Møde i Nyborg kom Missionærene til at tale længe og indgaaende, om der var Forskel paa at kalde et Menneske „ikke troende“ eller „vantro“. Da sagde Beck paa sin lune, tørre Maade: „Enhver kan da høre, at der stor Forskel paa, om jeg f. Eks. siger om en af mine Sønner, at han er „ikke vittig“, eller om jeg siger, at han er „vanvittig.“

Selv var han overordentlig rolig, naar han talte. Han lod Ordet virke ved sin egen Magt. Hans Gestus indskrænkede sig væsentligt til en stærk Rysten paa Hovedet, især naar han talte om Kærligheden til sin „Jesus“, hvilket Navn han udtalte paa en ganske særegen Maade med stærk Dvælen paa e't.

Ørum Præstegaard var ikke i den bedste Forfatning, da Vilh. Beck flyttede derind. Der var Hul paa Taget, og Loftet var utæt, saa det kunde ske, at det regnede ned i Værelserne. En Nat var det særligt slemt. Vandet dryppede lige ned i Sengen til Vilh. Beck. Saa stod han op, tog sin Paraply og slog den op over sig. Og da hans Kone vaag-

nede om Morgenens, saa hun til sin Forbavselse sin Mand ligge og sove trygt under Paraplyen.

Indretningen af Værelserne i Ørum kunde de ikke rigtig blive enige om. Særlig var det galt med et Klædeskab, som de vilde have anbragt hver paa sit Sted. Til sidst stod Vilh. Beck op om Natten og flyttede Skabet alene, medens hans Hustru sov. Den næste Dag udbrød han: „Jeg skal dog vise dig, at jeg bestemmer, hvor Skabet skal staa!“

Løvrigt levede han det lykkeligste Ægteskab med sin *Nina*, og han er i sine Erindringer utrættelig i at sætte hende det ene Æreminde efter det andet.

Han berømmer hende, fordi hun i hans unge Dage afholdt ham fra at blive Grundtvigianer: „Bliver du det,“ sagde hun, „er det forbi med Velsignelsen i dit Arbejde.“

Og da han havde prædiket med Kraft mod de vantro, bebrejdede hun ham stille, men stærkt, at der havde manglet „Frelserens Taarer over Jerusalem.“

Og saa langt fra at holde ham tilbage kunde hun tværtimod, tilsyneladende skaanselsløst, drive ham ud, som da hun en Gang i en forrygende Snestorm kom med hans Ridepisk og lange Støvler og drev ham ud til Gudstjensen i Ginnerup Kirke.

Hun elskede og beundrede ham; men hun forgudede ham ikke.

Hun fulgte ham i Døden i Januar 1905.

Engang var der udkommet et stort Litografi af Vilh. Beck. Forneden stod hans Navnetræk i Facsimile og hans bekendte Valgsprog: „*Af Guds Naade er jeg det, jeg er, og hans Naade imod mig har ikke været forgæves,*“ 1. Kor. 15. Da Fru Beck viste en Bondekone Billedet og spurgte, om hun ikke syntes, det var smukt, sagde Bondekonen, efter at have undersøgt det: „Jo, det var da rigtignok et skjønt

Billede, og tænk, saa har det kun kostet 1 Kr. og 15!“ — Det var 1. Kor. 15, hun havde opfattet som Billedets Pris, og det havde imponeret hende allermest.

Skønt Pastor Beck jo selvfølgelig maatte være meget fraværende fra sit Hjem paa Grund af de mange Rejser, han for Guds Riges Skyld maatte foretage, laa baade hans Børns og hele Hjemmets Vel ham dog inderligt paa Sinde. Han glemte ikke at have „Omsorg for sine egne“.

Et Vidnesbyrd herom er Beretningen om en ung Pige, der en Gang tjente i Ørsløv Præstegaard. Hun var — som man siger — noget løs paa Traaden og færdedes gerne ude omkring paa de vilde Veje.

En Aften, da hun igen kom sent hjem og listede sig ind igennem Haven, saa hun, at der var Lys inde hos Præsten i hans Værelse, og hun kunde høre, at der var nogen, der talte højt derinde.

Nysgerrigt listede hun sig hen under Vinduet for at høre, hvem Præsten vel i saa sen en Time kunde have Samtaler med paa sit Værelse, — men da hørte hun, at Præsten laa paa Knæ i Bøn og talte højt med Gud. Dette greb hende stærkt; men endnu mere greb det hende, da hun hørte sit eget Navn blive nævnet, og at Præsten raabte inderligt til Gud for hendes Sjæls Frelse og bad ham frelse hende fra Syndens vilde Veje.

Den Prædiken blev hende for stærk, og kort Tid efter blev hun et omvendt Menneske. Præstens Bøn overtalte hende, og hun lod sig overtale.

Som i Begyndelsen omtalt overværede jeg som ung Kapellan sammen med min Sognepræst et af Becks Missionsmøder i Løgstør. Foruden mange af de sædvanlige drastiske Smaatræk, hvoraf jeg mindes dette, at han i en Omtale af Journalisterne og deres Skrivelser om Kristendom-

men udtalte, at enhver Journalist altid havde sin uforgribelige Mening om Kristendommen fiks og færdig, „men det forstaar sig, enhver Spædekalkv kan jo slaa bagud paa en grøn Eng!“ — indeholdt hans Prædiken tillige nogle af hans slaaende og originale Billeder. Han talte om at spørge efter de gamle Stier og lytte til Basunens Klang og udtalte da, at Verden nødig vil høre Basunklangen, men helst saadan lidt Harpe eller lidt Gitar — dette ledsagede han med nogle ret betegnende Haandbevægelser, — og idet han talte om de gamle Stier, sagde han, at ofte viste der sig tilsyneladende uoverstigelige Bakker, som syntes at spærre enhver Udsigt til Rejsens Maal, det himmelske Jerusalem. „Naar du da møder en saadan Bakke,“ sagde han, „saa skal du for det første ikke blive forknytt, saa du gaar i Staa paa Vejen. Dernæst skal du heller ikke tænke paa at berede dig en Genvej ved at løbe udenom Bakken, thi saa kommer du blot ud i Hængedynd og Uføre, ej heller skal du prøve paa ved Hjælp af dine søde Stemninger og Følelser at ville flyve over Bakken; thi du falder ned og brækker Halsen. Nej, du skal blot i *Tro blive ved at flytte Benene*, blot blive ved i Tro ganske smaat, men stadigt, Skridt for Skridt, saa skal du se, at selve den Bakke, som syntes dig at være en Hindring, maa tjene til at løfte dig opad, og naar du saa staar paa Bakkens Top, skal du se en uanet herlig Udsigt til det himmelske Jerusalem.“ — Den Præst, jeg var med, og som hjemme spillede en stor Rolle og var vant til, at Olympen skjalv, naar han rynkede sine Bryn, sagde bagefter til mig: „Det var for Resten en køn Prædiken af Beck i Dag. Der var netop saa lidt af Basunen og saa meget af Evangeliets Harpeklang i den. Særlig syntes jeg, at det Billede med Bakken var meget smukt. Det vil jeg ogsaa sige til ham, naar vi

skal hen i Præstegaarden og spise til Aften med ham.“ Da vi saa sad ved Bordet og spiste, nikkede Præsten anerkendende over til Beck og sagde: „Det var for Resten et skønt Billede, De brugte i Deres Prædiken, det om Bakken. Det tiltalte mig meget!“ Den lille, tætsluttede Skikkelse lige over for løftede sine Øjne og saa ufravendt og roligt paa Taleren. Der blev et Øjebliks pinlig Tavshed. Jeg for min Part blev blussende rød i Kinderne. Saa sagde Vilh. Beck, stadig seende ufravendt paa ham, ganske tørt: „Ja!“ — Det varede noget, inden den uheldige Taler kom sig efter den Dukkert, og da vi kørte hjem, sagde han til mig: „Det er for Resten en lille imponerende Mand, den Beck; jeg forsikrer for, at jeg blev ganske betuttet, da jeg sagde det til ham om Bakken.“ „Ja,“ svarede jeg, „jeg syntes heller ikke, De kom rigtig heldigt fra det. De glemte ogsaa det om Harpeklangen.“ „Ja, det havde jeg virkelig ikke Mod til at sige,“ sagde han.

— — —

Den uforstyrrelige Ro, han var i Besiddelse af, var overhovedet en ejendommelig Naadegave. Den satte ham i Stand til, mens der blev sunget og spillet i Stuen ved Siden af og samtale højt omkring hans Skrivebord, dog at kunne arbejde ganske uforstyrret, som om han var ganske ene. Og det var jo dog aldrig ligegyldige Ting, han havde at tumle med ved sit Skrivebord, hvad enten det gjaldt om Raad i vigtige Anliggender eller Udarbejdelsen af Afhandlinger o. s. v. Naar man var i hans Hjem, kunde han midt i det travleste Arbejde dog ved en eller anden indskudt Bemærkning, som ramte Hovedet paa Sømmet, vise, at han fuldt ud var med i Samtalen omkring ham. Han plejede ogsaa at udtale sig med den mest aabenlyse Foragt om vor Tids nervøse Mennesker. „Nervøsitet,“

sagde han, „er en Blanding af Hysteri, Dumhed og Ondskab,“ og han paastod, at han selv ingen Nerver havde; men det fik han nu alligevel at mærke i den svære, mørke Tid, der kom over ham under hans sidste Sygdom.

Da Brorsonskirken var bleven indviet, prædikede Vilh. Beck, som havde lagt Grundstenen, Aftenen efter Indvielsen. Kirken var stuvende fuld, og bl. a. havde en stor Del af Nordvestkvarterets Bøllesværn givet Møde og gjorde et syndigt Spektakel i Kirken. Da Beck sagde: „I skal ikke tro alt, hvad Præsterne siger,“ blev der svaret et kraftigt: „Det er hørt!“ Fulde var mange, og nogle tændte endog deres Pibe under Prædiken; men Beck lod sig ikke forstyrre. Han prædikede videre, som om intet var forefaldet.

I det hele var han i Besiddelse af *en fænomenal Arbejdskraft*. Foruden at redigere tre Blade: „*Indre Missions Tidende*“, „*Annexet*“ og „*Illustreret Familieblad*“, til hvilke han gennemlæste alle Bidrag, har han udgivet tre Postiller: „*Nyt og gammelt*“, „*Fra Livets Kilde*“ (begge over de gamle Tekster) og „*Paa Livets Vej*“ (over de nye Tekster). Disse Prædikener er udkomne i Oplag paa mange tusinde Eksemplarer og oversatte paa fremmede Sprog. Endvidere har han udgivet en Husandagsbog („*En lille Skatkiste*“), „*Fjorten Prædikener*“ fra hans berømte Missionsrejse i Jylland, „*En lille Julegave*“ (et Hefte hvert Aar fra 1887 til 1901), „*Erindringer fra mit Liv*“ og „*Min Konfirmandforberedelse*“, foruden en utallig Mængde Artikler og Pjecer i Dagblade og Tidsskrifter saa vel af belærende og polemisk som af opbyggelig Art — og samtidig hermed fik han Tid til at rejse! Det er bleven sagt om ham, at *hele Danmark var hans Sogn*, og i en Mængde Kirker og Skove har hans mægtige Vidnesbyrd ogsaa lydt.

Han havde aabenbart sin største Naadegave i at prædike Guds Ord, medens derimod Vidnesbyrdet over for den enkelte ikke laa saa godt for ham og sjældnere kom frem, uden at man direkte søgte ham i aandelige Spørgsmaal.

Som *Prædikant* var han meget ejendommelig.

Han var i høj Grad det, man kalder en *Folketaler*, i Besiddelse af en frisk Form og en vis grovkornet Veltalenhed, der ofte gav sig Udslag i højst drastiske Udtryk, saa det var absolut ikke „Domkirkestil“. Han kunde baade i sine Prædikener og ved sine Husbesøg godt — for at bruge et af hans egne Udtryk — „begynde med Grisen og ende med Jesus.“ (Beck var nemlig en ivrig Landmand og drev selv med Iver og Dygtighed sin Jord. I Ørum havde han en stor Tørvemose og kaldte derfor sig selv „Egnens største Tørvetriller.“)

Han gav sig umaadelig god Tid paa Prædikestolen og kunde fængsle sine Tilhørere i baade en og to Timer. Ikke faa blev vakte blot ved at høre en eneste Prædiken af ham.

Hans Prædikeform var nærmest den allegoriske. Et bredt, udmalende Billedsprog var ejendommeligt for ham. I den stenografiske Gengivelse af hans senere Prædikener virker det af og til trættende. I den Henseende er den ældste Postille „Nyt og Gammelt“ den friskeste.

„Jeg læser aldrig mere hans Prædikener,“ sagde en Præst i Jylland, „for de er saa gode, at naar jeg har læst dem, kan jeg ikke lade være at holde af dem!“

Det var der af og til nogle, der gjorde!

Mere end én Gang har noget lignende gentaget sig, som han fortæller i sine Erindringer, at han paa sin første store Rejse i Jylland en Gang prædikede over Jer. 1, 10: „Jeg beskikkede dig til at nedbryde og at opbygge.“ Han skildrede heri det gamle Menneske som et gammelt Bin-

dingsværkshus, fuldt af gammelt Skrammel, som skulde nedbrydes, og det nye Menneske som et nyt, grundmuret Hus med nyt Inventarium, der skulde opbygges.

Bagefter sagde en af de hellige Jyder til ham: „Det er dog skjønt at mærke Herrens Aand tale ens igennem sine Vidner; thi den Prædiken har jeg hørt Julius Dahlstrøm holde, saa at det var ganske den samme.“

Dahlstrøm havde nemlig lige været i Ubby og dør hørt Vilh. Beck holde den, — „saa Sagen kunde nok forklares lidt simplere, uden at man behøvede at tage Herrens Aand til Hjælp; men jeg nænnede ikke at tage denne uskyldige Glæde fra Manden og tav,“ skriver Beck.

Den inderste Nerve og Drivkraft i hans hele Liv var hans *urokkelige Tro paa Gud* og det for hans Trosliv ejendommelige *inderlige Kærlighedsforhold til sin Jesus*. Det var Ham, han arbejdede for. Det var Ham, der gav ham Kraft og Naade til at udrette de store Gerninger. — En Lørdag Aften sent i Ørsløv Præstegaard, da alle Vennerne gik til Ro, skulde han til at udarbejde sin Søndagsprædiken, paa hvilken han altid først plejede at begynde sent Lørdag Aften. „Du maa være træt,“ sagde *Anders Stubkjær* til ham, „er det nu ikke svært for dig, at du skal til at arbejde?“ Saa tændtes den dybe Glød i Vilh. Becks Blik, og han smilede og sagde: „Aa, nej du, naar man gør det for *Ham*, saa er det ikke svært!“

Pastor *Kold*, der elskede Vilh. Beck højt, fortalte, at engang, da han besøgte ham i Ørsløv, sad Beck og læste Korrektur paa en Prædiken til Indre Missions Tidende. Den var skrevet af en ganske ung Præst, og det kunde vistnok tit være drøjt for den gamle, erfarne Præst at skulle sidde og læse alt det, unge Præster kunde finde paa at skrive, men saaledes tog Beck det ikke. Han sad ikke

alene med kritiske Redaktionsbriller, men søgte Føde for sin Sjæl i det, han læste. Paa én Gang hørte Kold ham udbryde ganske højt hen for sig: „Ja, det er det, det gælder om!“ Nysgerrig spurgte han, hvad Beck havde læst? Da viste Vilh. Beck ham Stedet. Det handlede om at ydmyge sig, til man blev *ganske hjælpeløs* i sig selv!

Vilh. Beck var langt fra den forlorne Ydmyghed, der altid ynder at sige om sig selv: „aa, jeg er ingenting og kan ingenting,“ — tværtimod, der var en mandig Selvbevidsthed over ham, forenet med den rette Ydmyghed; thi han vidste, at hvad han var, det var han af Guds Naade. Hans ægte, dybe Hjertensydmyghed aabenbarede sig f. Eks. i et Træk som dette: Ved et af de sidste Bestyrelsesmøder, da Brødrene anede, at de snart ikke mere skulde have ham iblandt sig, og da denne vemodige Stemning prægede hele Mødet, gik *Ed. Nyeborg* hen og tog ham om Halsen og sagde: „Vi holder saa inderlig meget af dig, Vilhelm!“ Da saa Vilh. Beck paa dem med sit kære Smil og sagde: „Aa, dersom jeg var af Glas, og I kunde se tværs igennem mig, saa var der ikke én af jer, der vilde røre ved mig med en Ildtang!“

Anders Stubkjær fortæller i sine Erindringer, at da Vilh. Beck havde Sølvbryllup, havde nogle Venner tidligt om Morgen en lagt en Laurbærkrans ind paa Sølvbrudeparrets Seng. Men da Beck vaagnede og saa Kransen, tog han den med sig ind i Stuen og gik hen og hængte den om et Billede af den korsfæstede Frelser. Han vilde dermed sige, at *han* tilkommer al Æren, os kun vore Ansigtters Blusel. *Det* er den rette Ydmyghed.

Hans *retliniede Fasthed* aabenbarede sig ogsaa i hans Trosforhold. Den Sag var én Gang for alle i Orden mellem ham og hans Frelser. Og det var kun i den allersidste

Tid, da Satan rettede sine sidste Stormløb mod ham, at det til Tider kunde vakle for ham. Da kom han ind i et stort Mørke og syntes, det var, som om Gud blev borte for ham. Men det varede ikke ret længe. Herren gav ham

Vilh. Beck.

Lys igen og undte ham den Naade at staa paa Skansen til det sidste, deltagende i Arbejdet med Mund og med Pen til kort før sin Død. Han oplevede — skønt han ikke selv kunde deltage i Festen — den Glæde, at Indre Mission fejrede sin 40-aarige Fødselsdag i Viborg den 13. September 1901.

Sjællænderen *Vilh. Beck* og Jyden *Anders Stubkjær* staar hver for sig som typiske Repræsentanter for dansk Trosliv i den Indre Mission.

— — —

Vilh. Beck havde mange legemlige Svagheder, af hvilke især en Nyresygdom var hans Hovedlidelse. Han sagde selv, at han oprindelig havde paadraget sig den ved at maatte ligge i kolde Gæstekamres iskolde Senge hos ukærlige eller ubetænksomme Mennesker. I mange Aar søgte han Lægedom hvert Aar ved de varme Kilder i Karlsbad, hvorhen han blev sendt ved Venners kærlige Offervillighed.

Paa sine aarlige Rejser til Karlsbad blev han en Gang behandlet af en svensk Læge.

Da Pastor *Friis-Hansen* i 1899 kom derned, fik han den samme Læge. Han fortalte da Friis-Hansen om Vilh. Beck og sagde, at han var „en mycket rolig (d. v. s. gemytlig og fornøjelig) Pastor, som precis liknade en Major!“

Det kunde der være noget om, thi med sin lille, ranke, tætte Skikkelse, sit krigeriske Skæg og sin paa militærvis knappede korte Jakke kunde Vilh. Beck nok minde om en Ritmester eller Oberst i Kavalleriet.

Omsider tog Sygdommen Overhaand og nedbrød hans Legeme. Sygdommens Fremskridt fulgtes med den hjerteligste Deltagelse og Kærlighed fra Venner i hele Danmark.

I December 1899 skrev han til mig bl. a.: „Men allermest Tak, fordi De husker mig i Lønkammeret. Jeg trænger ogsaa dertil i denne Tid, da det er daarligt med Kroppen. Jeg kan saa daarligt sætte mig ind i, at jeg nu ikke kan bruges mere. Og dog burde jeg sige Tak for det Arbejde, der er forundt mig. En stor Hilsen til Deling.“

Og endelig det sidste Brevkort fra ham, skrevet den 21. August 1901, en god Maaned før hans Død:

„Inderlig Tak, kjære Venner, for Eders kjærlige Hilsen. Det gjør saa godt. Jeg er meget afkræftet og kan ikke gaa. Vilh. Beck.“

Kort før sin Død, da han allerede ikke mere kunde gaa paa Grund af de ophovnede Ben, kørtes han en Søndag i sin Rullestol op til Ørsløv Kirke. Støttet til to af sine Venner gik han op til Alterbordet, og trods sine Smerter bøjede han her sine Knæ for at modtage den hellige Nadver. Han sagde siden, at det havde været den skønneste Altergang, han havde haft i sit Liv. Da han træt og afkræftet blev ført ned igennem Kirken, rejste hele Menigheden sig op, og mange, baade Mænd og Kvinder, fældede Taarer. Ved Udgangen af Kirken standsede han et Øjeblik, vendte sig om og sagde til Menigheden: „Vær tro indtil Døden, saa skal I faa Livsens Krone!“

Det var Vilh. Becks Afskedshilsen til sin Menighed, de sidste Ord, han talte i Ørsløv Kirke. Da han kom hjem, sagde hans Ven, Apoteker *Topp*, til ham: „Aa, det var rart, De kom derop, Pastor Beck. Folk var saa glade ved at se Dem!“ Da brød hans gamle Lune igen frem, og han kunde ikke dy sig for at svare: „Saa? Da græd de dog allesammen!“

Den sidste Nat, mellem den 29. og 30. September 1901, havde han en svær Døds kamp. Noget af det sidste, han atter og atter lagde sine kære Venner, der stod omkring hans Leje, paa Hjerte, var, at de skulde elske den indre Mission og kæmpe mod Bibelkritiken, i hvilken han saa en stor Fare.

Da Døden nærmede sig, raabte han med høj Røst et „*Farvel*“, som klang gennem hele Huset. Derefter laa han stille hen og var maaske næppe ved Bevidsthed; han sagde

mange Ting, som de kun kunde forstaa Brudstykker af, som f. Eks.: „Ja, Herre; men hvad er her, og hvor er jeg?“ Men paa én Gang kaldte han paa sin Hustru og paa „Søster“ og sagde: „Aa kom! Ser I ikke alle disse Engle?“ Og idet han bredte sine Arme ud, udbrød han: „Løft mig, aa, løft mig dog højere op, saa vil disse Engle flyve bort med mig!“ Derefter bøjede han sit Hoved, og med Ordene: „*Herre Jesus!*“ udaandede han sin Sjæl, — det var Tjeneren, der stedtes for sin Herres Aasyn! Klokken var da 5²⁰ om Morgen. Han manglede da 3 Maaneder i at fylde 72 Aar.

Han blev lagt i sin Kiste med Præstekrave om Halsen og iført den hvide Messeskjorte: saadan skal han staa „i Himlens Præstedragt“ i den store hvide Flok.

— — —

Hans Begravelse den 7de Oktober 1901 formede sig som en storartet vemodsblandet Fest. I Tusindvis strømmede Mennesker til Ørsløv. Hans Kiste, som havde staaet i Verandaen, blev baaret ned paa Plænen, og fra Verandaen talte mange gode Mænd herlige Mindeord, senere udgivne i et lille Hefte af *Filip Beck*. Det mest gribende var vel nok det Øjeblik, da Sjællands Biskop, *Skat Rørdam*, talte over denne Tekst af Jesu Ord om Paulus: „Se, denne er mig et udvalgt Redskab til at føre mit Navn frem.“

Den Dag fik jeg en Prædiken, som jeg aldrig glemmer, om, at Kærligheden er den stærkeste Magt i Verden. Da Biskoppen i sin Tale naaede til at spørge, om disse høje og store Gaver, hans Begavelse, hans Organisationstalent, hans umaadelige Arbejdsevne og hans varme Hjerte ikke ogsaa havde skarpe Skygger og store Fejl i Følge, — da var der vel mange, der med mig tænkte som saa: „Aa, skal vi nu ogsaa her høre om Vilh. Becks Dømmesyge og

Kulde og Snæverhed?“ men saa bøjede jeg mit Hoved som en, der skal tage imod en kold Dukkert, og tænkte: „Naa, kom saa med det da!“ Men da saa Biskoppen sagde: „Ja, naar vi saadan vil spørge efter hans Fejl, da er det, som om en Haand skygger for mine Øjne, og det er en gennemstunget Haand, og Haanden er min Frelzers fra Golgata, og han siger: „Jeg; jeg er den, som udsletter dine Overtrædelser for min Skyld,“ — og saa kan jeg ikke se Vilh. Becks Fejl,“ — da skyllede der som en varm Bølge hen over vore Hjerter, og da var der vist faa, som ikke blev grebne i deres Sjæls Inderste, thi da mærkede vi, at Kærligheden skjuler Synders Mangfoldighed og er den stærkeste af alle Magter i Himmel og paa Jord.

— — —

Paa Toaarsdagen efter hans Død, den 30. September 1903, afsløredes der en *Mindesten paa hans Grav*, rejst ved frivillige Bidrag af taknemmelige Venner. Ogsaa ved denne Lejlighed talte mange gode Mænd gode Ord, udgivne under Titlen: „En Mindekrans fra Pastor Vilhelm Becks Grav.“ Mindesmærket er en mægtig Støtte af poleret Granit, hugget i Korsform. Det bærer hans Billede støbt i Bronze i en Medaillon; underneden staar hans Valgsprog, 1. Kor. 15, 10: „Af Guds Naade er jeg det, jeg er, og hans Naade mod mig har ikke været forgæves,“ og nederst ses hans Vaaben: en galende Hane, med Om-skriften: „Saa længe jeg lever, vil jeg gale.“

I sin Tale ved Mindesmærkets Afsløring udtalte Indre Missions Formand, Stiftsprovst *Zeuthen*, bl. a.: „Hvad betyder det, at vi rejser denne Mindesten? Det betyder tre Ting. For det første, at vi elsker Vilh. Beck først og fremmest, fordi han elskede Jesus, dernæst fordi han elskede vort Fædreland med en hellig Fædrelandskærlighed, og

endelig fordi han elskede os og betragtede de Hellige i Danmark som sin Familie. For det andet, at vi vil fortsætte Vilh. Becks Gerning, thi vi gaar ikke i Ligtog samlede om en død Mand og om et Menneskenavn, men vi gaar i den Flok, som følger Jesus, og vi vil erindre Vilh. Becks sidste Ord til os: „Vær tro imod den indre Mission.“ Og for det tredje skal denne Sten sige til os: „*Hidindtil har Herren hjulpet!*“

— — —

Til Slut skal det lige bemærkes, at den historisk berømte, men brandfarlige, gamle og straatækte Ørsløv Præstegaard fuldstændig nedbrændte Natten mellem den 7. og 8. Februar 1918.

— — —

Disse fordringsløse Smaatræk har jeg kaldet „Strejflys og Erindringer“, idet jeg er mig bevidst, at de ikke hverken kan eller har til Hensigt at yde særlig nye eller væsentlige Bidrag til Vilh. Becks Historie. Der kommer nok engang ad Aare en rigtig Bog om ham, og jeg kan sige, at jeg fristes til at misunde den, der i Ro faar Tid at gennemlæse alle de gamle Indre Missions Tidender og Annexer o. s. v. for derudfra at hente Stof til en levende Beskrivelse af Vilh. Beck. Men jeg har dristet mig til ogsaa at lade disse Smaating trykke i Haab om, at det maatte findes, at der dog var et og andet i dem, der kunde fortjene at reddes fra Forglemmelse.

Hans Minde være velsignet iblandt os!

A. FIBIGER

GUDS LAM. 7. Oplag. Kr. 2,50, ib. Kr. 4,50.

KONGESPEJLET. 2. Opl. Kr. 1,00, ib. Kr. 1,75.

Folkeudgaven ib. Kr. 1,25.

FRELSENS VISHED. 3. Oplag. ib. Kr. 2,25.

FRELSENS VISHED OG TROENS SEJR.

Folkeudgave, ib. Kr. 2,50.

GULDKRISTNE. 4. Opl. Kr. 5,00, ib. Kr. 7,50.

AF DYBSENS NØD. Kr. 2,00, ib. Kr. 3,25.

JULIUS FRIIS-HANSEN. Kr. 6,00, ib. Kr. 9,50.

DEN STORE VURDERING. 50 Øre.

HJEMMET OG DE UNGE. 4. Opl. 35 Øre.

ET LYKLELIGT HJEM. 10 Øre.

TRE TING. 10 Øre.

APOSTLEN PETER. 25 Øre.

DANEBROG. 40 Øre.

LYS I GUDS LYS. 50 Øre.

SPIRITISMEN. 50 Øre.

O. Lohse — København.